

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ

Білківського ЗЗСО

I-III ступенів

Тростянецької міської

ради

від 02.01.2024 № 03-ОД

**Кодекс безпечного освітнього середовища
Білківського закладу загальної середньої освіти
I-III ступенів Тростянецької міської ради**

ЗМІСТ

1. ВСТУП
2. ГЛОСАРІЙ ПОНЯТЬ І ТЕРМІНІВ
3. ЗАВДАННЯ КБОС
4. БУЛІНГ ТА ЙОГО РІЗНОВИДИ
5. РЕАГУВАННЯ НА ВИПАДКИ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ) ТА ПРОТИДІЯ БУЛІНГУ
6. ПОРЯДОК ДІЙ ЩОДО ПОПЕРЕДЖЕННЯ БУЛІНГУ
7. ЗАХИСТ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ
8. МОНІТОРИНГ КБОС
9. ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ
10. ДОДАТКИ

ВСТУП

Суспільний запит спрямований на заклад освіти, який є не тільки місцем, де дітей навчають, а, насамперед, простором для їхнього повноцінного розвитку. Повноцінний розвиток можливий лише в атмосфері фізичного комфорту, сприятливого соціального та психологічного клімату, що підтримує особистість, яка розвивається, вчасно реагує на її потреби та з повагою ставиться до її особливостей. Основним завданням сучасного закладу освіти є створення безпечного освітнього середовища, а також забезпечення прав, свобод та інтересів дітей. Концепція «Нова українська школа» (НУШ) вимагає реформування існуючого алгоритму розвивальної, корекційної та профілактичної роботи.

Головною метою КБОС у закладі є навчання дітей і дорослих безпечній взаємодії у освітньому процесі, а також захист дітей від насильства та зловживань з боку однолітків і дорослих (батьків, опікунів або працівників закладу освіти). Використання працівником будь-якої форми насильства проти дитини є неприйнятною.

Працівники закладу освіти повинні діяти відповідно до чинного законодавства України та у межах своїх повноважень.

У закладі освіти створено «Кодекс безпечного освітнього середовища» (КБОС), згідно принципів, які регулюють стосунки між усіма учасниками освітнього процесу, головною метою якого є навчання дітей і дорослих безпечній взаємодії в освітньому процесі, а також захист дітей від насильства та зловживань з боку однолітків і дорослих (батьків, опікунів або працівників закладу освіти).

Розділ I

ГЛОСАРІЙ ПОНЯТЬ І ТЕРМІНІВ

Безпечне освітнє середовище – це наявність у ньому безпечних умов навчання та праці, комфортної міжособистісної взаємодії, яка сприяє емоційному благополуччю учнів, педагогів, батьків, відсутність будь-яких проявів насильства та достатньо ресурсів для їх запобігання, а також дотримання прав і норм фізичної, психологічної, інформаційної та соціальної безпеки кожного учасника навчально-виховного процесу.

Внутрішній аудит закладу освіти – оцінка реальної ситуації (сильні та слабкі сторони, ризики та небезпеки, можливості закладу) щодо безпеки та захисту осіб, які задіяні у навчально-виховному процесі закладу освіти; ретельний аналіз проблем закладу.

Кодекс безпечного освітнього середовища – це документ закладу освіти, який повинен регулювати всі напрями діяльності закладу, пов'язані з порушеннями прав дитини на безпеку, а також питання підтримки дітей і втручання в ситуації, коли може виникати загроза їхньому життю, здоров'ю або благополуччю.

Контрольний список – перелік дій, заходів, поряд з якими є місце для відмітки (checkbox), де можна поставити будь-яку відмітку, якщо дія виконана.

Моніторинг – (від англ. monitoring – контролювання) нагляд, контроль за певними процесами або станом чого-небудь.

Освітнє середовище – це характеристика життя всередині освітнього закладу, система впливів і умов формування особистості, а також система можливостей для розвитку особистості, які містяться у соціальному та просторово-предметному оточенні.

Показники результативності – це статистичний індикатор, який містить інформацію про результати виконання програми, проекту тощо.

Дитина - будь-яка особа віком до 18 років.

Особа, уповноважена представляти дитину - один з її рідних або прийомних батьків, або законний опікун.

Дозвіл батьків (опікунів) означає дозвіл, наданий хоча б одним з батьків дитини. Проте якщо між батьками дитини немає згоди, їм має бути повідомлено,

що питання повинно бути вирішено в родині або опікунському суді.

Особисті дані дитини - будь-яка інформація, за допомогою якої можна ідентифікувати дитину.

Розділ II

ЗАВДАННЯ КБОС

Маючи на меті створити безпечний освітній простір, необхідно чітко сформулювати та зазначити завдання, які регламентують засади Кодексу.

Аналізуючи питання безпечного освітнього середовища були визначені основні завдання Кодексу:

1. Визначити поняття «булінгу» та його види; виявити чинники, які перешкоджають безпеці учасників освітнього процесу.
2. Відпрацювати систему узгоджених поглядів і уявлень учнів, педагогів, психолога, батьків на освітнє середовище закладу освіти.
3. Обґрунтувати умови організації безпечного освітнього середовища та вимоги (критерії) до його ефективної організації для кожного учасника освітнього процесу.
4. Скласти доступний алгоритм реагування та протидії булінгу.
5. Сформулювати конкретні рекомендації учням, педагогічним працівникам, адміністрації школи, батькам щодо організації безпечного середовища в закладі освіти.

Розділ III

БУЛІНГ ТА ЙОГО РІЗНОВИДИ

Найчастіше діти стикаються з такими його проявами:

- Вербальний (словесний) булінг — словесне знущання або залякування за допомогою образливих слів, яке включає постійні образи, погрози й неповажні коментарі про кого-небудь (про зовнішній вигляд, релігію, етнічну приналежність, інвалідність, особливості стилю одягу й т. д.).
- Фізичний булінг — фізичне залякування або булінг за допомогою агресивного фізичного залякування полягає в багаторазово повторюваних ударах, стусанах, підніжках, блокуванні, поштовхах і дотиках небажаним і неналежним способом.
- Соціальний булінг — соціальне залякування або булінг із застосуванням тактики ізоляції припускає, що когось навмисно не допускають до участі в роботі групи, трапези за обіднім столом, гри, заняття спортом чи громадської діяльності.
- Кібербулінг — це знущання, приниження, агресивні напади, які здійснюються за допомогою різних гаджетів (зокрема телефонів), з використанням інтернету, будь-яких електронних (цифрових) технологій.
- Флеймінг (flaming) — обмін короткими гнівними й запальними репліками між двома чи більше учасниками, використовуючи комунікаційні технології. Найчастіше розгортається в «публічних» місцях Інтернету, на чатах, форумах, дискусійних групах.

- Харасмент (harassment) — залучення повторюваних образливих повідомлень, спрямованих на жертву (наприклад, сотні смс-повідомлень на мобільний телефон, постійні дзвінки) з перевантаженням персональних каналів комунікації.
- Обмовлення (denigration) — розповсюдження принизливої неправдивої інформації з використанням комп'ютерних технологій. Це можуть бути і текстові повідомлення, і фото, і пісні, які змальовують жертву в шкідливій, інколи сексуальній манері. Жертвами можуть ставати не тільки окремі підлітки, а й групи.
- Самозванство (impersonation) — переслідувач позиціонує себе як жертву, використовуючи її пароль доступу до її акаунту в соціальних мережах, блогу, пошти, системи миттєвих повідомлень тощо, а потім здійснює негативну комунікацію. Організація «хвилі зворотних зв'язків» відбувається, коли з адреси жертви без її відома відправляються ганебні провокаційні листи її друзям і близьким за адресною книгою, а потім розгублена жертва неочікувано отримує гнівні відповіді.
- Ошуканство (outing & trickery) — отримання персональної інформації в міжособовій комунікації й передання її (текстів, фото, відео) в публічну зону Інтернету або поштою тим, кому вона не призначалася.
- Відчуження (ostracism) — онлайн-відчуження, виключення з груп (чати однокласників, групи в соціальних мережах), відсутність швидкої відповіді на миттєві повідомлення чи електронні листи. Виключення у віртуальному середовищі наражає на серйозні емоційні негаразди, аж до повного емоційного руйнування дитини.
- Кіберпереслідування — це дії з прихованого вистежування переслідуваних і тих, хто пересувається без діла поруч, зазвичай зроблені нишком, анонімно, для організації злочинних дій на кшталт спроб зґвалтування, фізичного насильства, побиття. Відстежуючи через Інтернет

необережних користувачів, злочинець отримує інформацію про час, місце й усі необхідні умови здійснення майбутнього нападу.

- Хепіслепінг (happy slapping) — відносно новий вид кібербулінгу, який починався в англійському метро, де підлітки, прогулюючись пероном, раптом ляскали один одного, тоді як інший учасник знімав цю дію на мобільну камеру. У подальшому за будь-якими відеороликами, у яких записано реальні напади, закріпилась назва хепіслепінг. Ці відеоролики розміщують в Інтернеті, де його можуть продивлятися тисячі людей, зазвичай без жодної згоди жертви.
- Кібергрумінг — це налогодження злодіями, які гарно знають психологію дітей, довірливих стосунків з дитиною (через соціальні мережі та фейкові акаунти) з метою отримання від неї інтимних фото чи відео з подальшим шантажуванням дитини для отримання більш відвертих матеріалів, грошей чи зустрічей в офлайн.

Розділ IV

РЕАГУВАННЯ НА ВИПАДКИ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ) ТА ПРОТИДІЯ БУЛІНГУ

Порядок подання та розгляду (з дотриманням конфіденційності) заяв про випадки булінгу (цькування)

Загальні питання

1. Цей Порядок розроблено відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькування)». Та наказу МОН України від 28.12.2019 р. № 1646 «Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти».
2. Цей Порядок визначає процедуру подання та розгляду заяв про випадки булінгу (цькування).
3. Заявниками можуть бути здобувачі освіти, їх батьки/законні представники, працівники та педагогічні працівники гімназії та інші особи.
4. Заявник забезпечує достовірність та повноту наданої інформації.
5. У цьому Порядку терміни вживаються у таких значеннях:

кривдник (булер) - учасник освітнього процесу, в тому числі малолітня чи неповнолітня особа, яка вчиняє булінг (цькування) щодо іншого учасника освітнього процесу;

потерпілий (жертва булінгу) - учасник освітнього процесу, в тому числі малолітня чи неповнолітня особа, щодо якої було вчинено булінг (цькування);

спостерігачі - свідки та (або) безпосередні очевидці випадку булінгу (цькування);

сторони булінгу (цькування) - безпосередні учасники випадку: кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності).

Інші терміни вживаються у значеннях, наведених у Законах України [«Про освіту»](#), [«Про соціальні послуги»](#), [«Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю»](#), [«Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків»](#), [«Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні»](#).

6. Типовими ознаками булінгу (цькування) є :

- систематичність (повторюваність) діяння;
- наявність сторін - кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності);
- дії або бездіяльність кривдника, наслідком яких є заподіяння психічної та/або фізичної шкоди, приниження, страх, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника, та/або спричинення соціальної ізоляції потерпілого.

Подання заяви про випадки булінгу (цькуванню)

1. Здобувачі освіти, працівники та педагогічні працівники, батьки та інші учасники освітнього процесу, яким стало відомо про випадки булінгу (цькування), учасниками або свідками якого стали, або підозрюють його вчинення по відношенню до інших осіб за зовнішніми ознаками, або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб зобов'язані повідомляти директора закладу.
2. Розгляд та неупереджене з'ясування обставин випадків булінгу (цькування) здійснюється відповідно до поданих заявниками заяв про випадки булінгу (цькування) (далі - Заява).

3. Заяви, що надійшли на електронну пошту школи отримує секретар, яка зобов'язана терміново повідомити керівника закладу та відповідальну особу.
4. Прийом та реєстрацію поданих Заяв здійснює відповідальна особа, а в разі її відсутності - особисто директор школи або його заступник.
5. Заяви реєструються в окремому журналі реєстрації заяв про випадки булінгу (цькування).
6. Форма та примірний зміст Заяви оприлюднюється на офіційному вебсайті закладу.
7. Датою подання Заяв є дата їх прийняття.
8. Розгляд Заяв здійснює директор закладу із дотриманням конфіденційності.

Відповідальна особа

1. Відповідальною особою призначається працівник закладу з числа педагогічних працівників.
2. До функцій відповідальної особи відноситься прийом та реєстрація Заяв, повідомлення директора закладу.
3. Відповідальна особа призначається наказом директора закладу.
4. Інформація про відповідальну особу та її контактний телефон оприлюднюється на офіційному вебсайті закладу.

Комісія з розгляду випадків булінгу (цькування)

1. За результатами розгляду Заяви директор закладу видає рішення про проведення розслідування випадків булінгу (цькування) із визначенням уповноважених осіб.
2. З метою розслідування випадків булінгу (цькування) уповноважені особи мають право вимагати письмові пояснення та матеріали у сторін.
3. Для прийняття рішення за результатами розслідування директор закладу освіти створює комісію з розгляду випадків булінгу (цькування) (далі - Комісія) та скликає засідання.
4. Комісія створюється наказом директора закладу.

5. До складу комісії можуть входити педагогічні працівники (у тому числі психолог, соціальний педагог), батьки постраждалого та булера, директор школи та інші зацікавлені особи.
6. Комісія у своїй діяльності керується законодавством України та іншими нормативними актами.
7. Якщо Комісія визначила, що це був булінг (цькування), а не одноразовий конфлікт чи сварка, тобто відповідні дії носять систематичний характер, то директор школи зобов'язаний повідомити уповноважені органи Національної поліції (ювенальна поліція) та службу у справах дітей.
8. У разі, якщо Комісія не кваліфікує випадок як булінг (цькування), а постраждалий не згодний з цим, то він може одразу звернутись до органів Національної поліції України із заявою, про що директор школи має повідомити постраждалого.
9. Рішення Комісії приймаються більшістю її членів та реєструються в окремому журналі, зберігаються в паперовому вигляді з оригіналами підписів всіх членів Комісії.
10. Потерпілий чи його/її представник можуть звертатися відразу до уповноважених органів Національної поліції України (ювенальна поліція) та службу у справах дітей з повідомленням про випадки булінгу (цькування).
11. Батьки зобов'язані виконувати рішення та рекомендації Комісії.

Терміни подання та розгляду Заяв

1. Заявники зобов'язані терміново повідомляти керівнику закладу про випадки булінгу (цькування), а також подати Заяву.
2. Рішення про проведення розслідування із визначенням уповноважених осіб видається протягом 1 робочого дня з дати подання Заяви.
3. Розслідування випадків булінгу (цькування) уповноваженими особами здійснюється протягом 3 робочих днів з дати видання рішення про проведення розслідування.

4. За результатами розслідування протягом 1 робочого дня створюється Комісія та призначається її засідання на визначену дату, але не пізніше чим через 3 робочі дні після створення Комісії.

5. Директор закладу зобов'язаний повідомити уповноважені органи Національної поліції (ювенальна поліція) службу у справах дітей, відділ освіти про кваліфікований Комісією випадок булінгу (цькування) протягом одного дня.

Реагування на доведені випадки булінгу

1. На основі рішення комісії з розгляду випадків булінгу (цькування), яка кваліфікувала випадок як булінг (цькування), а не одноразовий конфлікт чи сварка, тобто відповідні дії носять систематичний характер, директор закладу:

- повідомляє уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України (ювенальна поліція), службі у справах дітей, відділу освіти про випадки булінгу (цькування) у закладі освіти;
- забезпечує виконання заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг, стали його свідками або постраждали від булінгу (цькування) (далі - Заходи).

2. Заходи здійснюються визначеними особами закладу освіти, у взаємодії з психологічною службою закладу та затверджуються директором закладу.

3. З метою виконання Заходів можна запроваджувати консультаційні години у практичного психолога, створювати скриньки довіри, оприлюднювати телефони довіри.

Відповідальність осіб причетних до булінгу (цькування)

1. Відповідальність за булінг (цькування) встановлена статтею 173 п. 4 Кодексу України про адміністративні правопорушення такого змісту: «Стаття 173 п.4» . Булінг (цькування) учасника освітнього процесу.

2. Булінг (цькування), тобто діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому

числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого, - тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин.

3. Діяння, передбачене частиною першою цієї статті, вчинене групою осіб або повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення, -тягне за собою накладення штрафу від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин.

4. Діяння, передбачене частиною першою цієї статті, вчинене малолітнімиабо неповнолітніми особами віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років, - тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин.

5. Діяння, передбачене частиною другою цієї статті, вчинене малолітньою або неповнолітньою особою віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років, - тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин.

6. Неповідомлення директором закладу уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про випадки булінгу (цькування) учасника освітнього процесу - тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправні роботи на строк до одного місяця з відрахуванням до двадцяти процентів заробітку.

Розділ VI

ПОРЯДОК ДІЙ ЩОДО ПОПЕРЕДЖЕННЯ БУЛІНГУ

1. Ознайомлення учасників освітнього процесу з нормативно -правовою базою та регулюючими документами щодо превенції проблеми насилля в освітньому середовищі.
2. Проведення зустрічей, круглих столів, семінарів, тренінгів із залученням представників правоохоронних органів, служб соціального захисту, медичних установ та інших зацікавлених організацій.
3. Запровадження програми правових знань у формі гурткової, факультативної роботи.
4. Організація роботи гуртків, факультативів із психології.
5. Створення інформаційних куточків для учнів із переліком організацій, до яких можна звернутися у ситуації насилля та правопорушень.
6. Ознайомлення учасників освітнього процесу з інформацією про прояви насильства та його наслідки.
7. Батьківські збори - це форма організації спільної діяльності батьків, учителів, практичного психолога та соціального педагога, яка передбачає їх спілкування з метою обговорення актуальних питань навчання і виховання, ухвалення рішень.
8. Консультації - форма роботи з батьками, яка передбачає надання фахівцями психологічної служби допомоги батькам із різних проблем родинного виховання.
9. Педагогічний консилиум - форма спілкування учнів, учителів, фахівців психологічної служби навчального закладу та батьків, метою якої є цілісне, різнобічне вивчення особистості учня, вироблення єдиної педагогічної позиції; визначення головних напрямів удосконалення виховного процесу зусиллями вчителів, батьків, самого учня; тренінги спілкування, методики оволодіння

аутотренінгом.

10. Для успішного попередження та протидії насильству необхідно проводити заняття з навчання навичок ефективного спілкування та мирного розв'язання конфліктів.

I. ЗАХИСТ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ ДИТИНИ

1. Особисті дані дитини мають бути захищені, згідно з положеннями Закону України «Про захист персональних даних» від 01.06.2010 р. No 2297-VI.
2. Працівники закладу, які працюють з особистими даними дітей, повинні зберігати їх конфіденційність і вживати заходів для їх захисту від несанкціонованого доступу.
3. Особисті дані дитини надаються лише тим особам і організаціям, які мають на це право, згідно із законодавством України.
4. Працівники закладу мають право працювати з особистими даними дитини та надавати їх у рамках розслідування, яке проводиться міждисциплінарною групою.
5. Працівник закладу освіти може використовувати інформацію про дитину з освітньою або навчальною метою лише за умови анонімності дитини та неможливості її ідентифікації за допомогою такої інформації.
6. Працівник закладу освіти не має права надавати інформацію про дитину, її батьків чи опікунів представникам засобів масової інформації (ЗМІ).
7. Працівники закладу освіти не мають права надавати можливість представникам засобів масової інформації встановлювати контакт з дітьми.
8. Працівники закладу освіти не мають права розмовляти з представниками засобів масової інформації про дітей, їхніх батьків чи опікунів без їхнього дозволу.

II. ПРИНЦИПИ ЗАХИСТУ ЗОБРАЖЕНЬ

1. Визнаючи право дітей на приватність і захист особистих інтересів, заклад освіти повинен захищати зображення дітей.
2. Працівники закладу не мають права давати дозвіл на фото-, відеозйомку дітей або їх аудіозапис на території навчального закладу без попередньої згоди батьків або опікунів дитини (письмова форма).

3. Для отримання згоди батьків (опікунів) для фото-, відеозйомки дитини працівник закладу освіти має звернутися до них, згідно з процедурою для отримання такого дозволу. Не дозволяється надавати представникам ЗМІ контактні дані батьків (опікунів) дитини без їх попередньої згоди.
4. Оприлюднення працівником закладу освіти зображення дитини у будь-якому вигляді (фото-, відео- або аудіозапису) потребує попередньої згоди батьків або законних опікунів дитини у письмовій формі.

ІІІ. ПРИНЦИПИ ДОСТУПУ ДІТЕЙ ДО МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

1. Надаючи дітям доступ до мережі Інтернет, заклад зобов'язаний вжити всіх заходів для захисту їх від матеріалів, які можуть зашкодити їхньому належному розвитку.
2. На території закладу освіти дитина може мати доступ до мережі Інтернет у таких випадках:
 - під наглядом учителя, під час освітнього процесу;
 - без нагляду вчителя - на комп'ютерах навчального закладу, призначених для цього (вільний доступ).
3. Коли дитина отримує доступ до мережі Інтернет під наглядом працівника закладу, останній має розповісти дитині про принципи безпечного користування мережею Інтернет. Крім того, працівник закладу відповідає за забезпечення безпеки дітей при використанні мережі Інтернет під час занять.
4. На комп'ютерах закладу, призначених для вільного доступу до мережі Інтернет, мають бути постійно доступними навчальні матеріали з безпечного користування нею.
5. Учителі інформатики мають щонайменше один раз на місяць перевіряти, чи не має небезпечних матеріалів на комп'ютерах з доступом до мережі Інтернет.

Розділ VIII

МОНІТОРИНГ КБОС

1. Директор закладу призначає уповноважену особу за реалізацію Кодексу безпечного освітнього середовища,
2. Призначена особа відповідає за реалізацією антибулінгового кодексу, реагування на будь-які сигнали щодо його порушення, а також за внесення пропозицій стосовно внесення змін до антибулінгового кодексу.
3. Кожні півроку відповідальна особа повинна проводити загальний моніторинг рівня виконання вимог антибулінгового кодексу працівниками закладу. Зразок анкети для проведення моніторингу наведено в Додатку .
4. Під час проведення такого загального моніторингу працівники закладу можуть подавати пропозиції стосовно внесення змін до антибулінгового кодексу та повідомляти про порушення її вимог на території школи.
5. На основі результатів анкет працівників закладу відповідальна особа має підготувати звіт та передати його директору школи.
6. Враховуючи результати моніторингу, директор закладу повинен внести необхідні зміни до антибулінгового кодексу та повідомити про них працівників закладу.

I. Функціональні обов'язки відповідального за моніторинг дотримання положень КБОС

1. Отримання повідомлень про ризики для дітей і реагування на них.
2. Проведення не рідше ніж один раз на рік загального моніторингу рівня виконання вимог КБОС та реагування на будь-які сигнали щодо його порушення.

Для цього можна використовувати метод анкетування, опитування тощо (зразок додається). Під час проведення такого загального моніторингу працівники закладу мають змогу подавати пропозиції щодо внесення змін до КБОС та повідомляти про порушення його вимог на території закладу.

3. Надання пропозицій щодо внесення можливих змін у КБОС.

4. Підготовка звіту за результатами анкет працівників закладу та подання його директору школи.

5. Враховуючи результати моніторингу, директор закладу повинен внести необхідні зміни до КБОС та повідомити про них працівників:

- консультування працівників закладу щодо конкретних випадків порушення безпеки дитини;
- роз'яснення у разі потреби батькам, дітям положень КБОС, надання інформації щодо їх змін;
- інформування (у разі потреби) про випадки порушення безпеки дитини (ризик, загрози, насильство) компетентних установ, таких як поліція, соціальні служби.

II. Показники виконання вимог антибулінгового кодексу.

1. Заклад освіти запровадив та виконує Кодекс безпечного освітнього середовища.

2. У закладі запроваджено реалізацію антибулінгового кодексу, який містить принципи захисту дітей від насильства.

3. Стратегія і відповідні принципи захисту дітей дотримуються усіма учасниками освітнього процесу.

4. Стратегія визначає такі питання:

- порядок повідомлення та втручання, де поетапно зазначено, що слід робити, коли дитина стала жертвою насильства або її безпеці загрожують незнайомі люди, члени родини чи працівники закладу;
- правила захисту особистих даних, які визначають методи збереження та поширення інформації про дітей;
- правила захисту зображень дітей, які визначають, як можна знімати дітей на фото або відео та поширювати їх зображення;
- правила доступу дітей до мережі Інтернет і їх захисту від шкідливих матеріалів, розміщених у ній, включно з призначенням особи або осіб,

відповідальних за нагляд за безпечним використанням комп'ютерної мережі.

- принципи безпечних відносин між працівниками закладу та дітьми, включно з повним описом поведінки, яка є неприйнятною при спілкуванні з дітьми.

5. Визначено особи, відповідальні за реалізацію антибулінгового кодексу - адміністрація закладу, класні керівники, психолог школи, соціальний педагог, учителі-предметники.

6. У закладі затверджено документ під назвою «Кодекс безпечного освітнього середовища Білківського ЗЗСО I-III ступенів Тростянецької міської ради», який схвалено рішенням педагогічної ради 02.01. 2024 року протокол № 08.

III. Заклад освіти здійснює нагляд за своїми працівниками для запобігання випадкам насильства проти дітей.

1. Прийняття на роботу нових працівників із перевіркою їх біографічних даних, характеристик і придатності для роботи з дітьми.
2. У випадках, коли виникають підозри щодо можливих загроз безпеці дітей або застосування насильства проти дітей працівниками закладу, у закладі освіти завжди дотримуються вимог, зазначених у антибулінговому кодексі.

IV. Заклад освіти проводить навчання своїх працівників з питань захисту дітей від насильства та надання їм допомоги у небезпечних ситуаціях.

1. Усі працівники закладу ознайомлені з антибулінговим кодексом.
2. Усі працівники закладу знають, як розпізнати чинники ризику й ознаки насильства проти дітей, а також правові аспекти захисту дітей (обов'язковість втручання для залучення правоохоронної системи).
3. Класні керівники пройшли інструктаж з питань запобігання випадкам знущань над однолітками серед дітей і реагування на них.
4. Працівники закладу мають доступ до інформації про можливість отримання допомоги у випадках, коли підозрюється застосування насильства проти дітей,

разом із контактними даними місцевих установ, які надають допомогу у надзвичайних ситуаціях.

V. Заклад освіти проводить навчання батьків з питань виховання без застосування насильства та захисту дітей від насильства.

1. На сайті закладу розміщена необхідна інформація щодо таких питань:

- виховання дітей без застосування насильства;
- захист дітей від насильства та зловживань, загрози для дітей у мережі Інтернет;
- можливості для вдосконалення навичок виховання;
- контактні дані установ, які надають допомогу у складних життєвих ситуаціях.

2. Усі батьки ознайомилися з антибулінговим кодексом.

VI. У закладі освіти навчають дітей, як захистити себе від усіх форм насильства.

1. У закладі освіти на годинах спілкування організовано заняття з питань прав дитини та захисту від насильства і зловживань (також у мережі Інтернет).

2. Діти знають, до кого вони мають звертатися за порадами та допомогою у випадках насильства та булінгу.

3. У закладі функціонує «Скринька довіри».

4. У закладі є електронні навчальні матеріали для дітей з питань прав дитини, захисту від ризиків насильства та зловживань, правил безпечної поведінки у мережі Інтернет.

5. Діти мають доступ до інформації про права дитини та можливості отримання будь-якої допомоги у складних ситуаціях, зокрема про безкоштовні гарячі лінії для дітей і молоді (інформація розміщена на сайті школи та на стендах).

VII. Заклад освіти проводить моніторинг своєї діяльності та регулярно перевіряє її на відповідність прийнятим стандартам захисту дітей.

1. Прийняті правила та процедури для захисту дітей переглядаються щонайменше один раз на рік.

2. У рамках проведення контролю за дотриманням правил і процедур для захисту дітей у закладі проводяться консультації з дітьми та їхніми батьками (опікунами).
3. Щорічно готується внутрішній звіт про виконання антибулінгового кодексу.

Розділ IX

ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Кодекс БОС закладу стає чинним у день його оприлюднення.
2. Оприлюднення документа має відбутися таким чином, щоб він був доступний усім учасникам освітнього процесу (через його розміщення на сайті закладу).

Додатки

Анкета №1

Запитання	Так	Ні	Не знаю
1. Як ти вважаєш, чи потрібно реагувати на насильство (якщо воно скоєне на твою адресу)?			
2. Чи є насилля з боку школярів у твоєму класі?			
3. Учні, схильні до різноманітних проявів агресивної поведінки, та булінгу є у твоєму класі?			
4. На вашу думку, психологічне насильство при третируванні переважає над фізичним?			
5. Чи завжди суб'єкти, що скоюють насильство є покараними?			
6. Особисто ти ставишся до проявів агресії негативно?			
7. Таке негативне явище, як булінг, можна проігнорувати?			
8. Булінг, на твою думку, один із найбільш негативних проявів не схвалюваної з боку суспільства поведінки.			
9. Негативні звички (куріння, алкоголь, нарко-тики) – є основним джерелом виникнення булінгу?			
10. Як ви думаєте, чи можна уникнути насильства у школі?			
11. Ти можеш протистояти тиску з боку булерів?			
12. Ти знаєш, до кого звернутись по допомогу у випадку булінгу?			
13. Ти зможеш підтримати жертву третирувань та цькувань?			

АНКЕТА №2 «ПРОБЛЕМА ШКІЛЬНОГО НАСИЛЬСТВА»

- Ваша стаття:
 - жіноча;
 - чоловіча.
- Чи згодні ви із визначенням: «Насильством є будь-яка дія однієї особи щодо іншої, унаслідок якої завдається шкода фізичному та/або психічному здоров'ю»?
 - так;
 - ні.
- Чи розповідають вам у школі про те, як запобігти насильству, і хто може допомогти?
 - так;
 - ні.
- Якщо так, то від кого ви отримуєте цю інформацію?
 - від учителя;
 - директора школи;

- в) шкільного психолога;
 - г) соціального педагога;
 - д) свій варіант відповіді (*вказіть*).
5. Чи відбуваються у вашому класі бійки між учнями?
- а) дуже часто;
 - б) часто;
 - в) інколи;
 - г) ніколи.
6. Що таке булінг?
- а) щось, що пов'язане з хокеєм;
 - б) систематичне агресивне переслідування когось;
 - в) не знаю;
 - г) свій варіант відповіді (*вказіть*).
7. Де на ваш погляд, підлітки найчастіше стикаються з проявами булінгу?
- а) по дорозі до школи;
 - б) вулиця біля школи;
 - в) територія за школою;
 - г) шкільний коридор;
 - д) шкільний туалет.
8. Чи були ви коли-небудь учасником або свідком такої ситуації у вашій школі, коли група учнів обирає собі жертву, якій дають прізвиська, дражнять, залякують?
- а) брав участь у знущанні над жертвою;
 - б) був у ролі жертви;
 - в) чув про ситуацію насильства у школі;
 - г) мені невідомо про ситуацію насильства у школі.
9. У ситуації, описаній у попередньому запитанні, хто найчастіше виконує роль кривдника?
- а) дівчата, хлопці (*потрібне підкресліть*);
 - б) однокласники, однолітки, учні старших класів (*потрібне підкресліть*).
10. Які види насильства є найпоширенішими серед учнів?
- а) психологічне (давання прізвиськ);
 - б) фізичне (зумисне штовхання, побиття);
 - в) економічне (відбирання речей, грошей).
11. Перерахуйте причини, через які деякі учні стають жертвами знущань інших школярів:
- а) зовнішній вигляд;
 - б) фізичні обмеження;
 - в) поведінка;
 - г) належність до певного етносу, національності, раси;
 - д) самопровокування агресії;
 - е) людина не може за себе заступитися;
 - є) матеріальний статус;
 - ж) не визначився з відповіддю.
12. Чи були ви в ролі жертви, коли інші школярі знущалися з вас?
- а) так, інколи;
 - б) так, декілька разів на місяць;
 - в) так, декілька разів та тиждень;
 - г) майже щодня;
 - д) ні, ніколи.
13. Як учителі реагують на випадки булінгу?

а) учителі вимагають припинити сварки;
б) учителі не звертають уваги на такі випадки;
в) учителі покладають вирішення проблем на самих учнів, не втручаючись у їх стосунки.

14. Чи зверталися по допомогу жертви насильства і до кого саме? (не більше 2 варіантів)

- а) ні до кого не зверталися;
- б) до батьків;
- в) до друзів;
- г) до класного керівника чи вчителя;
- д) до психолога;
- е) мене ніколи не ображали і не знущалися.

15. Якщо зверталися по допомогу, то наскільки ефективною вона була?

- а) дуже ефективною;
- б) ефективною;
- в) малоефективною;
- г) неефективною.

16. Хто, на вашу думку, може припинити булінг у школі? (не більше 2 варіантів)

- а) учні класу/школи;
- б) учителі;
- в) батьки;
- г) практичний психолог, соціальний педагог;
- д) адміністрація школи;
- е) правоохоронні органи;
- є) свій варіант відповіді (*вказіть*).

17. Чи стикалися ви з кібербулінгом (образа в соціальних мережах)?

- а) так, мене принижували анонімно;
- б) так, мене ображали публічно;
- в) не стикався (-лась) з цим.

18. Висловіть свою думку щодо змін, необхідних для покращення стосунків між учнями у класі та школі.

- а) взаємне позитивне ставлення один до одного;
- б) нічого не потрібно змінювати;
- в) влаштовувати більше поїздки класом та більше спілкуватися між собою;
- г) щоб погані учні не заважали вчитися решті;
- д) щоб учителі ставилися однаково добре до всіх учнів;
- е) щоб старші не ображали молодших;
- є) свій варіант відповіді (*вказіть*).

Анкета №3

1. Твій вік:

- € 9-11 років;
- € 12-14 років;
- € 15-16 років.

2. Чи знаєш ти, що таке насильство?

- € так;
- € ні.

3. Чи присутнє насильство в вашій школі?

- € так;

- € ні;
 - € важко відповісти.
4. Чи знаєш ти, що таке булінг?
- € так;
 - € ні;
 - € важко відповісти.
5. Чи зазнавав ти приниження в школі?
- € так;
 - € ні.
6. Якщо зазнавав, то якого?
- € морального;
 - € фізичного;
 - € нападу з боку групи;
 - € пограбування;
 - € інше (*написати*) _____
7. Чи був ти свідком чи жертвою булінгу?
- € так;
 - € ні.
8. Чи спостерігається явище булінгу в вашій школі?
- € так;
 - € ні.
9. З якими приниженнями ти стикався в школі?
- € образи;
 - € глузування;
 - € використання прізвиськ;
 - € побиття, ляпаси, штовхання;
 - € словес.
 - € інше (*написати*) _____
10. Де на ваш погляд, підлітки найчастіше стикаються з проявами булінгу?
- € по дорозі до школи;
 - € вулиця біля школи;
 - € територія за школою;
 - € шкільний коридор;
 - € шкільний туалет.
 - € інше (*написати*) _____
11. Хто найчастіше є агресорами?
- € однолітки;
 - € група однолітків;
 - € старшокласник;
 - € група старшокласників.
12. Найчастіше агресорами є
- € хлопці;
 - € дівчата.
13. Причини агресії, через які деякі учні стають жертвами знущань з боку інших школярів?
- € зовнішній вигляд;
 - € фізичні обмеження;
 - € поведінка людини;
 - € національність чи раса;

- € самопровокування агресії;
- € людина не може за себе заступитися;
- € матеріальний статус

Анкета №4

1. Твій вік:
 - € 9-11 років;
 - € 12-14 років;
 - € 15-16 років.
2. Чи знаєш ти, що таке насильство?
 - € так;
 - € ні.
3. Чи присутнє насильство в вашій школі?
 - € так;
 - € ні;
 - € важко відповісти.
4. Чи знаєш ти, що таке булінг?
 - € так;
 - € ні;
 - € важко відповісти.
5. Чи зазнавав ти приниження в школі?
 - € так;
 - € ні.
6. Якщо зазнавав, то якого?
 - € морального;
 - € фізичного;
 - € нападу з боку групи;
 - € пограбування;
 - € інше (*написати*) _____
7. Чи був ти свідком чи жертвою булінгу?
 - € так;
 - € ні.
8. Чи спостерігається явище булінгу в вашій школі?
 - € так;
 - € ні.
9. З якими приниженнями ти стикався в школі?
 - € образи;
 - € глузування;
 - € використання прізвиськ;
 - € побиття, ляпаси, штовхання;
 - € словес.
 - € інше (*написати*) _____
10. Де на ваш погляд, підлітки найчастіше стикаються з проявами булінгу?
 - € по дорозі до школи;
 - € вулиця біля школи;
 - € територія за школою;
 - € шкільний коридор;
 - € шкільний туалет.

- € інше (написати) _____
11. Хто найчастіше є агресорами?
- € однолітки;
 - € група однолітків;
 - € старшокласник;
 - € група старшокласників.
12. Найчастіше агресорами є
- € хлопці;
 - € дівчата.
13. Причини агресії, через які деякі учні стають жертвами знущань з боку інших школярів?
- € зовнішній вигляд;
 - € фізичні обмеження;
 - € поведінка людини;
 - € національність чи раса;
 - € самопровокування агресії;
 - € людина не може за себе заступитися;
 - € матеріальний статус
 - € високі досягнення учнів
 - € учні, активні в житті школи
 - € інше (написати) _____
14. Чи були ви в ролі жертви, (коли інші школярі знущалися над вами)?
- € так, інколи;
 - € так, декілька разів на місяць;
 - € так, декілька разів на тиждень;
 - € майже щодня;
 - € ні.
15. Чи зверталися ви по допомогу і до кого саме?
- € не звертався (лася) по допомогу;
 - € звертався (лася) до батьків;
 - € звертався (лася) до друзів
 - € звертався (лася) до класного керівника чи вчителів;
 - € звертався (лася) до психолога;
 - € інше(написати)_____
16. Чи зустрічали Ви прояви булінгу до школярів з боку вчителів?
- € так, постійно
 - € так, але рідко
 - € ні, не зустрічав
17. Як учителі реагують на випадки булінгу?
- € вчителі вимагають припинити сварки;
 - € вчителі не звертають уваги на такі випадки;
 - € вчителі покладають вирішення проблем на самих учнів, не втручаючись в їх стосунки.
18. Чи вважаєте ви, що дорослі недостатньо допомагають дітям, які є жертвами цькування?
- € так
 - € ні
 - € не замислювався про це
19. Що можна зробити для покращення стосунків у школі?

- € взаємне позитивне ставлення один до одного;
 - € нічого не потрібно змінювати;
 - € влаштовувати більше поїздок класом та більше спілкуватися між собою;
 - € щоб погані учні не заважали вчитися решті;
 - € щоб вчителі ставилися однаково добре до всіх учнів;
 - € щоб старші не ображали молодших;
 - € інше (*написати*) _____
20. Чи знаєте ви, що в Україні діє Закон, який захищає дітей від булінгу?
- € так;
 - € ні.
-
- € високі досягнення учнів
 - € учні, активні в житті школи
 - € інше (*написати*) _____
14. Чи були ви в ролі жертви, (*коли інші школярі знущалися над вами*)?
- € так, інколи;
 - € так, декілька разів на місяць;
 - € так, декілька разів на тиждень;
 - € майже щодня;
 - € ні.
15. Чи зверталися ви по допомогу і до кого саме?
- € не звертався (лася) по допомогу;
 - € звертався (лася) до батьків;
 - € звертався (лася) до друзів
 - € звертався (лася) до класного керівника чи вчителів;
 - € звертався (лася) до психолога;
 - € інше(*написати*) _____
16. Чи зустрічали Ви прояви булінгу до школярів з боку вчителів?
- € так, постійно
 - € так, але рідко
 - € ні, не зустрічав
17. Як учителі реагують на випадки булінгу?
- € вчителі вимагають припинити сварки;
 - € вчителі не звертають уваги на такі випадки;
 - € вчителі покладають вирішення проблем на самих учнів, не втручаючись в їх стосунки.
18. Чи вважаєте ви, що дорослі недостатньо допомагають дітям, які є жертвами цькування?
- € так
 - € ні
 - € не замислювався про це
19. Що можна зробити для покращення стосунків у школі?
- € взаємне позитивне ставлення один до одного;
 - € нічого не потрібно змінювати;
 - € влаштовувати більше поїздок класом та більше спілкуватися між собою;
 - € щоб погані учні не заважали вчитися решті;
 - € щоб вчителі ставилися однаково добре до всіх учнів;
 - € щоб старші не ображали молодших;
 - € інше (*написати*) _____

20. Чи знаєте ви, що в Україні діє Закон, який захищає дітей від булінгу?

Є так;

Є ні.

Анкета №6 «Моніторинг дотримання положень КБОС»

1. Чи знаєте Ви правила та положення КБОС?
2. Чи знайомі Ви з процедурою дій, коли є підозра на існування загрози для безпеки дитини?
3. Чи знаєте Ви, як реагувати на загрозу безпеці дитини?
4. Чи помітили Ви будь-які порушення положень Кодексу безпечного освітнього середовища іншими працівниками Вашого освітнього закладу?
5. Чи є у Вас зауваження або пропозиції (зокрема, щодо внесення змін) стосовно Кодексу безпечного освітнього середовища?

СХВАЛЕНО

Педагогічною радою

Білківського ЗЗСО

I-III ступенів

Тростянецької міської ради

протокол № 08 від 02.01.2024